

GŁOS WĄGROWIECKI

Wychodzi na każdy wtorek, czwartek i niedzielę.
Przedpłata w Wągrowcu w ekspedycji wynosi miesięcznie 1,15 zł, kwartalnie 3,45 zł, z odnośnikiem w dom miesięcznie 1,20 zł, kwartalnie 3,60 zł. Na pocztę miesięcznie 1,34 zł, kwartalnie 4,02 zł. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków lub t. p., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a prenumeratorzy nie mają prawa do odszkodowania.

Adres Redakcji i Administracji Wągrowiec, Rynek 14. Telefon 126.
Ogłoszenia 10 groszy wiersz milim., na stronie 5 łam. Reklamy na stronie 3 łam.: na 1-szej stronie 50 groszy, na nast. 40 gr. za wiersz milim. W dziale „Nadesłane” 40 groszy za milimetr. Dla poszukujących pracy 20% zniżki. Przy powtarzaniu udziela się rabatu. Rękopisów niezamówionych Redakcja nie zwraca. Ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11-tej przed połudn. w dniu wydania numeru.

Nr. 40.

Wągrowiec, niedziela dnia 6 kwietnia 1930 r.

Rok V.

Niemieckie zwierciadło

W ostatnich czasach zwłaszcza z racji umowy likwidacyjnej z Niemcami, wiele krzyku podniesiono na temat niebezpieczeństwa niemieczyny, jakie rzekomo zagraża Polsce, a w szczególności dzielnicy Poznańskiej i Pomorskiej. Krzyki te podnosiła przede wszystkim endecja.

Jak wiadomo jednak, podpisanie traktatu handlowego z Polską wywołało również niesamowitą burzę u nacjonalistów niemieckich, a prezydent Hindenburg zażądał od naczelnych Władz Rzeszy specjalnych kredytów i podjęcia nadzwyczajnych środków celem „skutecznej obrony niemieczyny w pasie przygranicznym polsko-niemieckim”.

Dlatego też, aby społeczeństwo polskie mogło zdać sobie sprawę z istoty rzeczy, powinno ono uświadomić sobie, jak się naprawdę przedstawia stan posiadania niemieczyny w tych właśnie specjalnie dzielnicach.

Korzystamy z okazji ujawnienia przez jedno z pism zachodnich tajnego memoriału, przygotowanego przez specjalną organizację niemiecką związku posłów i senatorów niemieckich w Polsce (siedziba w Toruniu, oddziały w Bydgoszczy i Grudziądzu, pododdziały w wielu miasteczkach i gminach Poznańskiego i Pomorza).

Podane w tym memoriale dane stanowią niemałą sensację i może być nauczką dla nacjonalistów zarówno z niemieckiej jak i z polskiej strony.

Otóż „twierdzą” niemieczyny w Polsce jest Bydgoszcz. Według prywatnych obliczeń autorów owego memoriału, liczba Niemców w tym mieście dochodzi do 12.000, choć do niemieczyny przynależało się w 1929 roku zaledwie 8.987 osób. Podatek kościelny ewangelicki płaci 3500 osób. Wszystkich Niemców w roku 1921 było w Poznaniu i na Pomorzu 503.557. Od 1921 do 1924 roku wyemigrowało 295.287 Niemców. Pozostało więc 208.270, mimo iż memoriał podaje — jako liczbę rzekomo miarodajną — 340 tys. Najbardziej „niemieckimi” są jeszcze dziś powiaty Chodzież (34% ludności niem.), Bydgoszcz-wieś (25%), Szubin (22%), Wyrzysk (21%). Średnią grupę tworzą powiaty Czarńków i Wągrowiec (po 15%), Mogilno i Żnin po (13%). Największy procent Niemców na Pomorzu wykazuje powiat Sępólno (39%), po nim następują powiaty: Działdowo (30%), Grudziądz-wieś (21%) i Świecie (17%). Na dalszym planie znajdują się Niemcy w powiatach: Chełmno (16%), Wąbrzeźno (16%), Kościerzyna (13%), Toruń-wieś (13%), Tczew (13%) i Chojnice (12%). W zachodniej i południowej części Poznańskiego, „mocno” trzymają się Niemcy w Nowotomysku (29%), Wolsztynie (21%) i Lesznie (18%), dalej w powiatach: obornickim, międzychodzkiem, rawickim i ostrzeszowskim.

Jakże zaś jest ich stan posiadania?

Na 3.372 milionów hektarów własności ziemskiej w tych obydwóch województwach, — w rękach niemieckich znajduje się zaledwie 28%. Poufna statystyka niemiecka we wspomnianym tajnym memoriale wykazuje podział tej własności niemieckiej, jak następuje: 543 000 ha mniejszej własności (do 75 ha czyli 300 morg magdeburskich) obejmuje 43 800 gospodarstw, — 90 000 ha średniej własności (od 75 do 250 ha (obejmuje 740 gospodarstw i — 388 000 ha wielkiej własności (ponad tysiąc morgów magd.) zajmuje 475 majątków ziemskich.

Jakże zaś — według dat memoriału — wygląda sprawa kolonistów, a więc sprawa, która tyle wrzawy wywołała wśród endecji?

Jest ich ogółem 8986 i zajmują 138 099 ha. W Poznańskim jest kolonistów więcej, niż na Pomorzu, bo 6436, w czym w samym okręgu bydgoskim 2891. Na Pomorzu kolonistów niemieckich pozostało zatem jeszcze zaledwie 2550.

Ponieważ przed wojną niemiecka statystyka urzędowa wykazywała osad niemieckich na tych ziemiach 21 683, stąd łatwo można obliczyć ubytek: — Niemcy stracili 12 697 osad. Z tego przypada 4000 na osady anulacyjne, 1000 na osady likwidacyjne, zaś 7700 na osady sprzedane z wolnej ręki.

Tajny niemiecki memoriał podkreśla przytem z niepokojem i przerażeniem, iż państwu polskie-

Wielka sensacja w procesie Jakubowskiego

Berlin, 4. 4. Z Meklemburg-Strelitz donoszą o dużej sensacji we wczorajszej rozprawie procesu Jakubowskiego. Radca rządowy Steuding przesłuchany jako świadek obciążył niezwykle silnie starszego prokuratora Müllera, który w swoim czasie przyczynił się w dużej mierze do wyroku śmierci na niewinnego Jakubowskiego. Okazuje się, że Müller nie tylko popełnił kilkakrotnie krzywoprzysięstwo, zeznając fałszywie w po-

przednich procesach w sprawie Jakubowskiego, ale nawet chciał pozbawić wolności radcę Steudinga, kiedy ten zaczął bezstronnie badać proces Jakubowskiego. Prokuratura w Nowych Strzelcach wdrożyła postępowanie, przeciwko byłemu starszemu prokuratorowi Müllerowi i zarzuca mu nadużycie władzy i pozbawienie wolności osoby, o której wiedział, że jest niewinna.

Rząd premjera Brauna popiera monarchistów wschodnio-pruskich

Berlin, 4. 4. Komunistyczna „Berlin am Morgen” podaje rewelacyjną wiadomość o poparciu z kas rządowych pruskiego ministerstwa opieki społecznej monarchistyczn. półwojskowych związków strzeleckich i konnej jazdy w Prusach Wschodnich. Minister Hirtsiefer w odpowiedzi na małe zapytanie komunistów zmuszony był przyznać, że w poszczególnych powiatach wscho-

dnio-pruskich uzyskały związki małokalibrowe poparcie władz komunalnych i rządowych przy zakładaniu strzelnic oraz przy zakupie broni.

Pismo komunistyczne atakuje rząd pruski z powodu przygotowań antysowieckich w Prusach Wschodnich. Zdaje się nam jednak, że te przygotowania wschodnio-pruskie obliczone są na inne ewentualności.

Czwartacy Wielkopolscy!

Wszystkich PP., którzy kiedykolwiek służyli w 58 pułku piechoty (4 pułku strzelców wielkopolskich) bez względu na stopień wojskowy — prosi komitet organizacyjny o przybycie na zebranie organizacyjne powstającego Stowarzyszenia byłych żołnierzy 4. Pułku Strzelców Wielkopolskich, które odbędzie się dnia 6 bm. o godz. 11-tej w koszarach 58 pułku piech. w Poznaniu przy ul. Bukowskiej.

Szkoły polskie na Dolnym Śląsku

Na ostatnim zebraniu Polskiego Towarzystwa Szkolnego w Bytomiu pod przewodnictwem ks. proboszcza Klimasa zebrani uchwalili, aby w powiatach oleskim, dobrodzieckim założyć kilka początkowych szkółek polskich. Szkołki te mają być na razie jednoklasowe i stanowić będą związek przyszłych normalnych szkół polskich.

Pomoc dla bezrobotnych na Śląsku

Katowice, 3. 4. (ISKRA). Celem niesienia skutecznej pomocy bezrobotnym, Jego Eminencja ks. biskup dr. Arkadiusz Lisiecki powołał na dzisiejszym zebraniu organizacyjnym do życia akcję ratunkową dla bezrobotnych. Patronat komitetu objął ks. arcybiskup, oraz p. wojewoda śląski, dr. Michał Grażyński.

W najbliższych dniach ukaże się odezwa komitetu, oraz związku towarzystw dobroczynnych „Charitas” i rozpocznie się akcja kwestarska.

„Ognisko polskie” w Zagrzebiu

Zagrzeb, 5. 4. W Zagrzebiu zostało założone pierwsze polskie stowarzyszenie w Jugosławii „Ognisko Polskie” — Towarzystwo Wzajemnej Pomocy. Celem „Ogniska” jest wspomaganie członków pod względem materialnym i kulturalnym, praca zdążająca do podtrzymywania przez Polaków łączności z ojczyzną i praca nad zbliżeniem na terenie kulturalnym narodu polskiego i Jugosłowiańskiego.

„Ognisko” skupia kolonję polską nie tylko Zagrzebską, lecz i z innych miast i dzielnic Jugosławii.

mu przysługuje co do tych gospodarstw prawo wykupu. „Niemieccy posiadacze wspomnianych osad są poważnie zagrożeni!” — wołają autorzy owego memoriału do rządu Rzeszy. Większość tych posiadaczy jest już w podeszłym wieku, zachodzi więc ewentualność przejścia po ich śmierci gospodarstw tych, mających w księgach gruntowych zastrzeżenie, na rzecz państwa.

Wszelkie komentarze są tu chyba zbędne. Tajny memoriał niemiecki, oparty na danych faktycznych, jest niezaprzeczanym wyrazem niepokoju i lęku przed prawdziwym postępowaniem ustawnego procesu odniemczania się naszych Kre-

Wizyta szefa sztabu

generalnego rumuńskiego

(ISKRA). Dnia 6-go kwietnia br. przybywa do Warszawy, w towarzystwie kilku oficerów sztabu generalnego rumuńskiego, gen. Samsonowici, szef sztabu generalnego rumuńskiego, z kilkodniową wizytą do szefa sztabu głównego, gen. dywizji Piskora.

Aresztowanie całego posterunku litewsk.

Wilno, 5. 6. Jak donoszą z Oran, w dniu 1 kwietnia bawiła w tamtejszej strażnicy litewskiej komisja śledcza z Kowna. W wyniku pobytu komisji aresztowano całą załogę posterunku litewskiego w liczbie 25-ciu ludzi.

Nieprawdziwe wiadomości o zmianach w Rządzie

(ISKRA) Wobec uporczywie ukazujących się w niektórych dziennikach wiadomości o zmianach, jakie zająć mają rzekomo w składzie nowo-mianowanego gabinetu. p. Walerego Ślawnka — dowiadujemy się, że źródła najbardziej miarodajnych, że wszystkie te pogłoski nie odpowiadają prawdzie i oparte są na dowolnych dociekaniach.

Notowanie giełdy płodów

Rolniczych w Poznaniu z dnia 4. 4. 1930 r.

Cena za 100 kg	od zł—do zł
Żyto	22,50—23,00
Pszenvica	38,50—39,50
Jęczmień przemiatowy	22,50—23,00
Jęczmień browarowy	24,00—26,00
Owies	19,00—20,00
Mąka żytnia 70% wł. w stand	00,00—37,00
Mąka pszenna 65% w work.	59,50—63,50
Otręby żytnie	12,00—13,00
Otręby pszenne	14,50—15,50
Wyka latowa	27,00—29,00
Peluszka	23,00—25,00
Groch polny	26,00—29,00
Groch Viktoria	27,00—32,00

sów Zachodnich. Ten postępowanie odniemczania się idzie ciągle naprzód, rozwija się i ma wszelkie widoki trwałości.

Dopiero na tem tle widzi się jaskrawo, jak niegodziwie demagogiczną była robota wszystkich panów Trampczyńskich i ich kompanjonów z endecji, usiłujących w walce z rządem kuć z zawarcia umowy likwidacyjnej polityczny argument rzekomego „zagrożenia polskości”.

Niechże się teraz w tem zwierciadle niemieckim nacjonalistów — przegladną polscy panowie „narodowcy”.

Star.

Szczególne stosunki polityczne w Niemczech

Berlin, 4. 4. (ISKRA) Czasopismo socjalistyczne „Grenzbote“, wychodzące w Szczecinie nawołuje w jednym z ostatnich numerów do wzmożenia pracy organizacyjnej republikańskiego związku „Reichsbanner“, charakteryzując w następujący sposób stosunki polityczne, panujące na wschodnim pomorzu niemieckim:

— Pomorze niemieckie jest najdłuższą prowincją Prus, co łącznie z zaniedbaniami komunikacyjnymi utrudnia ogromnie kontakt pomiędzy kierownictwem a lokalnymi grupami „Reichsbanneru“. Prowincja ta znajduje się ponadto w wyjątkowo ciężkim położeniu gospodarczym, a to przedewszystkiem dlatego, że słabo rozwinięty przemysł i handel ucierpiały znacznie z powodu 5-cioletniej wojny celnej z Polską. W miastach

rozszerza się bezrobocie, a prowincji szczególnie piętno nadaje rolnictwo, i to przeważnie rolnictwo wielkie.

Pracę organizacyjną „Reichsbanneru“ utrudnia wszczepiona od wieków niewolnicza zależność od wyższych sfer, jakimi byli dawniej junkrzy, oficerowie i landraci. Obecnie zmieniły się tylko nazwy, gdyż mamy dalej do czynienia ze Stahlhelmem, Landbundem i Hitlerowcami. Poza tem pozostał jeszcze Landrat i oficerowie. Republika Niemiecka zaskarbiłaby sobie dużą wdzięczność przez rozpisanie konkursu na wykrycie tajemniczych stosunków, łączących z jednej strony junkrów i stahlhelmowców, a z drugiej strony oficerów Reichswehry w garnizonach pomorskich.

—o—

Pomoc polska dla uciekinierów z Białorusi sowieckiej

Wobec trwającego nieprzerwanie zjawiska nielegalnego przechodzenia granicy pomiędzy Polską a Białorusią sowiecką przez włościan — władze wyasygnowały fundusze na doraźną pomoc dla uciekinierów i obecnie starostwa na terenie województwa wileńskiego wypłacają po 50 zł na osobę dla najbardziej potrzebujących.

Uciekinierzy są źle zaopatrzeni w odzież i pozbawieni jakichkolwiek środków materialnych,

któreby im narazie zapewniły egzystencję. Przecież ważnie nie chcą oni oddalać się zbyt daleko od granicy, sądząc, że w najbliższej przyszłości będą mogli wrócić do swoich domów.

Pocieszającym jest, że większość uciekinierów znalazła pracę przy rozpoczynających się robotach polnych w pogranicznych folwarkach. Ziemianie angażują chętnie uciekinierów, pomagając w ten sposób wyzuty z własnej ziemi.

Rosjanie prawosławni dziękują Ojcu świętemu

Rzym, 3. 4. Kolonia rosyjska w Rzymie w liczbie dwustu osób z archimandrytą Symeonem i członkami kleru prawosławnego na czele wysłała następujący list pod adresem Papieża Piusa XI.

„Ojciec Święty! Członkowie kolonii rosyjskiej w Rzymie, pod wrażeniem głębokim wzruszających słów listu Apostolskiego do kardynała wikarego Rzymu, proszą o łaskawe przyjęcie wyrazu uczuć wzruszenia. Jasna nadzieja budzi się w naszych sercach, przepelnionych podzięką

dla Waszej Świątobliwości, albowiem potężny apel do sumień wierzących wywoła uniwersalną i zwycięską walkę przeciw bluźniercom i ich groźnej akcji, przeciw tym, którzy prześladowali bezkarnie wszystkie religie, przeciw niszczycielom moralności ciemnościom bezbożnym naszej ojczyzny nieśczęśliwej. Kolonia rosyjska będzie szczęśliwa, mogąc przyłączyć swe modły do tych, jakie wzniosą się w całym świecie do Wszechmogącego, błagając o zmiłowanie nad losem prześladowanych“.

—o—

Okrutny kat bolszewicki

komunista Cichowski — wpadł w ręce polskie

Sąd okręgowy w Warszawie rozpatrywał sprawę Kazimierza Cichowskiego, byłego członka rządu bolszewickiego dla Polski przygotowywanego w czasie inwazji bolszewickiej w 1920 r. Ostatnio Cichowski był generalnym sekretarzem frakcji komunistycznej w Sejmie i oskarżony jest o akcję wywrotową. Pisane przez niego memorjały i raporty znalezione przy kurjerze komunistycznym aresztowanym na Łotwie i jadącym do Moskwy.

Zbadany w charakterze świadka komisarz

policii politycznej Pogorzelski złożył sądowi fotografię uczestników kongresu berlińskiego, nadesłaną przez policję niemiecką, wśród nich jest podobizna Cichowskiego oraz współoskarżonego z nim Mieczysława Berensteina.

Na wniosek obrony proces na razie przerwano dla wezwania dodatkowych świadków.

Cichowski był oskarżony o współudział w zamachu bombowym na katedrę Św. Jura we Lwowie i odsiedział za to karę 3-letniego więzienia.

Bomba w ratuszu berlińskim

Policja, straż ogniowa i dygnitarze zbudzeni ze spokojnego snu przez budzik i ładunek... ziemi doniczkowej

Berlin, 2. 4. Ubiegłej nocy władze magistrackie, straż ogniowa i policja berlińska zaalarmowane zostały przerażającą wiadomością o odkryciu w gmachu ratusza maszyny piekielnej.

Na miejsce udał się natychmiast szef policji Werner, by osobiście kierować dochodzeniem. Zawiadomiono również prezydenta policji Zörgie-

bela, burmistrza Scholza i wszystkich wybitniejszych członków magistratu.

Portjer magistracki, zamykając koło północy bramy ratusza, znalazł podejrzaną paczkę, z której dochodziły jakieś szmery. Odwrotny w mig zamiaromnił policję.

Przy pomocy lin i kordonu policyjnego zam-

Koń wraz z wozem poszedł na dno Wisły

Z Tczewa donoszą: Kilku chłopców myło na dość stromym brzegu Wisły wóz handlarki p. Rutkowskiej. Konia od woza nieodprzągnięto. W pewnym momencie wóz zaczął się staczać po spadzistym brzegu do Wisły, pociągając za sobą konia. Z powodu wysokiego stanu wody wóz poszedł na dno wraz z koniem. O ratunku nie było mowy.

STEF. CHOJNACKI

Kwiatki zimowe

Cichy spokój staruszki zimy —
Co bladymi zmarszczkami —
Włos spruszyła puchy lśnięciami —
I otuliła się ciszą snami —
Cichy spokój białej staruszki —
Co tak kroczy drogą wieczystą —
Wiatr już zawiał wszystkie jej dróżki,
Swą zawieją białą - śnieżystą —
Kroczy za nią biała pustynia —
Te ogromy zamarłej ziemi —
Wśród których się wiję ścieżyna —
Melancholią pustych przestrzeni —
Pożegnania — śpiewy wichury —
Rzucają jej ostatnie słowa —
Przejmująco dźwiękiem ponurym —
Aż wchłonie je cisza grobowa —
Rzuciłbym rozstań upominek,
Jakiś wspaniały i bogaty,
Lecz wszystko spowił bieluchny śnieg,
Drobny, gwiaździsty i skrzydlaty —
Rzuciłbym krople łez serdecznych —
Lub przebarwnych kwiatów bukiecik,
By dla siebie wzbudzić choć uśmiech,
I opromienioną twarz widzieć —
Ni ja słowem cię żegnać mogę —
Ani kwiatków też uczcić wiązką,
Na tuiącą staruszkę drogę —
Ni nawet żadną tęskną piosnką —
Bo tyle tęsknoty i smętku —
Wylałaś z siebie jakby czaru —
Ze żadne już trofea dźwięków,
Nie przegłuszają twych wichrów gwaru —
Życie ci się całunem ścięło —
A twój blask skrzy gdzieś u błękitu,
Przeszłaś już drózek bardzo wiele —
I wśród mroków i wśród dnia świtu —
Czem cię żegnać — w podróż daleką —
Kiedy śnieżek twój wszystko pomiótł,
Ze na strat wspomnienia — lży cię —
I rozpacz i gorzki duszy bunt —
Lecz ja cię żegnam choć w rozterce,
Żegnam cię mą duszą sieroty —
Czujące i wrażliwe serce —
Czynię wszystko w mojej mocy —
Więc rzucam ci na wspomnień fale —
Rzucam bukiet ci z kwiatów białych —
Weź je ze sobą — weź tam w dale —
By w twych rękach wspomnieniem drżały —
Weź te kwiatki co się tak srebrzą —
Co się tak perlą i skarlają —
Weź swą bladą i drżącą ręką —
Niech będą wdzięczności zapłatą —
Weź je w darze na swe rozstanie,
Te, co drżą w mej izdebki szybce,
Daję ci je na pożegnanie —
Niech ci o mnie one wciąż szepcą —
Weź te kwiatki, co się tak mrozą,
Niech będą w drodze jako gońce,
Niech ci będą przewodnią zorzą —
Mnie tylko zostaw w szybkach — słońce...

knęto trzy ulice, aby uchronić przechodniów od ewentualnego wybuchu, poczem z zachowaniem wszelkich ostrożności przystąpiono do rozebrania maszyny piekielnej.

Po rozwinięciu papieru, w który paczka była owinięta, oczom pirotechników ukazało się pudełko od konserw. Z wnętrza puszek dochodziło głośne tykotanie mechanizmu. Wewnątrz puszek, jak się okazało, umieszczony był budzik kuchenny, dwie baterje kieszonkowe i... porcja ziemi doniczkowej.

Cały zamach bombowy na ratusz okazał się żartem primaaprilisowym.

E. Wielowiejska

40

NA ZGLISZCZACH

Powieść z lat ostatnich w dwóch tomach.

(Ciąg dalszy).

W tejże samej salce Towarzystwa Higienicznego, gdzie liberalny publicysta z Genewy poglądy swoje wygłaszał, konferencja poufna oficera z Gardelegen odbyć się miała.

„Kresowaty“ biletów dostarczył dla Horochów obojga i młodzieży grona całego. Przedtem jeszcze pan Adam do kwatery dotarł jeńców. Strzeżona nie była. Honorem wojskowym związani, o ucieczce nie zamýślali. Plany ważniejsze zaprzętały ich w tej chwili.

Wiadomości dobrych dostarczyli. Listów wszakże wieść im zabroniono. Aby i pani Róża porozumieć się z nimi mogła i szczegółów więcej o synu dowiedzieć — godzinę sposobną po konferencji naznaczono.

Wcześniej od innych, na stanowisku znaleźli się, Horochowie niecierpliwi. Porucznik Szymon z Wackiem, Herbert i Czerski honory robili, gości wprowadzając. Panienki, w koleżanek grupie, stawiły się punktualnie. Była i pani Nagórzyna z córkami: cicho, skromne kobieciątka, acz żwawo krzątały się tydzień ostatni, by odczyt zorganizować i dochód z niego, na ręce prelegenta do kasy jeńców przelać.

Rodziny internowanych zgromadziły się licznie. Przedstawiciele prasy — sfery towarzyskie. Wojskowych najwięcej. Rzędy pierwsze sztab legionów zajmował, członkowie Rady Stanu, prezydum miasta. Młodzież uniwersytecka i gimnazjalna na galerji tłoczona.

Oklaskami rzęsiłemi witano prelegenta. Mundur jego, obcy dziś, egzotycznym się wydawał. Twarz ogorzała — oko żywe. Postać cała energią i zapalem tętnąca.

Nie rozwdził się nad sytuację.

W szkicu pobieżnym, miesiące niewoli pierwsze streszczywszy, gdy po barakach w liczbie tysięcy kilku wespół z roszanami rozmieszczeni — chwile najcięższe przeżywali — zwrotem silnym proces psychiczny w duszach ich zaszyły odtworzył: jako łącząc się i skupiając coraz solidarniej pod sztandarem narodowym, odgrodzić się zmuszeni byli od kolegów rosyjskich, których poziom moralny i aspiracje w przeciwieństwie jaskrawem z ideałami polskimi zostawały.

Wtedy, gdy moskale rozpajali się za pieniądze w Polsce złupione przeważnie — gdy asygnaty krwią świeżą jeszcze skropione, w hazardach karcianych przegrywali bezmyślnie, wielkość „matuszki“ Rosji sławiąc — jeńcy polscy o ojczyźnie niewolnej śnili, odbudowę jej rojąc. Stanowisko swe w wojnie tej wyraźnie zaznaczywszy, uczucia wrogie w roszanach wzbudzili. Naprężenie stosunków rosło.

Wreszcie postawą, stanowczą wyjednali sobie, iż złączeni w obozach specjalnych, na represje kolegów wiary i zapatrywani odmiennych narażeni przy najmniej nie byli.

Rozkwit ducha narodowego nastąpił wówczas.

Niewielka garść tylko, w guberniach wschodnich zrodzona, zruszczona doszczętnie — z imienia jedynie polską zwać się mogła. I między tymi wszakże ducha uśpionego rozbudzić częściowo udało się.

Wykłady dla analfabetów i szeregowców oświeceniowych, w celu uświadomienia żołnierzy zorganizowano. Znaleźli się wśród oficerów prawnicy, inżyn-

ierzy, technologowie — profesorowie gałęzi różnych — przyrodnicy. Kursa i pogadanki naukowe rezebrali między sobą. By nudzie i apatii ogarnąć się nie dać, odczyty fachowe dla siebie samych urządzali, koncerty — deklamacyjno-wokalne przedstawienia. Cwiczeń gimnastycznych przestrzegano. Święta narodowe obchodzone były uroczystie. Wigilja, Wielkanoc u stołu wspólnego jednoczyły. Listy z kraju, pisma — promykiem jedynym.

Ku Polsce oczy zwracali!

Gdy o niepodległości przyznanej wieść gruchnęła — szła ich ogarnąć. W objęcia rzucali się sobie z płaczem! Pieśni narodowe chórem śpiewali. Szloch potężny zmartwychwstania wstrząsnął piersiami... Do armji polskiej, formującej się jednogłośnie wstąpić postanowili, powagę rządu mianowanego uznawszy. Chwili tej z utęsknieniem wyglądają. Apelu czekają...

„Z jakim uczuciem, z porywem jakim jechaliśmy tu — ciągnął narrator — opisać trudno... Do Warszawy rwały się dusze! Pryzmatem tęsknoty opromieniona, wyszlachetniona niedolą — z pęt rozkuta... Ojczyzna w snach gorączkowych ramiona wyciągała ku nam...“

„Przybyliśmy!“

„Nie takiej Warszawy, z oddali, ujrzeć spodziewaliśmy się!“

„Sądziłyśmy, że w narodzie pęd życiowórczy jedną wielką organizację polityczną wyłoni, jedno zrzeszenie zorganizuje, pod które każdy podporządkuje się ohoćnie. Ze spory umilkła, a cel jeden, wielki przyświecać będzie!“

Cóż za rozczarowanie nas spotkało!

Ciąg dalszy nastąpi.

Powiększenie bezrobocia w Anglii

Londyn, 5. 4. Według ogłoszonego komunikatu urzędowego liczba bezrobotnych w Anglii wynosiła w dniu 31 marca 1.639.000. Oznacza to zwiększenie liczby bezrobotnych o 17.000 w porównaniu z poprzednim tygodniem sprawozdawczym oraz o pół miliona w porównaniu z tym samym okresem poprzedniego roku.

Należy jednak uwzględnić, że z początkiem rb. wydano nową ustawę, która rozszerza znacznie liczbę osób korzystających ze wsparć państwowych wskutek bezrobocia.

Pomnik Emilji Plater na ziemi rodzinnej

Święciany, 4. 4. Miejscowe czynniki społeczne powzięły projekt ufundowania w Kołtynianach pomnika bohaterki powstania styczniowego, Emilji Plater i weszły prace wstępne nad zrealizowaniem tego projektu.

Nowe morderstwa misjonarzy w Chinach

W prowincji chińskiej Hu-Pei, oddalonej o 21 klm. od st. Czang, dokonano znów morderstwa dwóch misjonarzy katolickich. Należeli oni do grecko-katolickiej misji w Szanghaju. Mordercy należący do związku komunistycznego „Czerwonej Lampy”, zbiegli.

Rozwiązanie zarządu Kasy Chorych z powodu nadużyć

(ISKRA) Dowiadujemy się, że po przeprowadzeniu kontroli w oparowanej przez P. P. S. (C. K. W.) i komunistów kasie chorych w Pabjanicach, władze nadzorcze stwierdziły poważne niedokładności kasowe, sięgające sumy 100.000 zł, wobec czego wystąpiły do ministra pracy i opieki społecznej z wnioskiem o rozwiązanie zarządu kasy chorych w Pabjanicach i mianowanie komisarzy rządowych.

Decyzja w tej sprawie oczekiwana jest w dniach najbliższych.

Nowa radiostacja w Wilnie

Wilno, 4. 4. (ISKRA) Bawili tutaj z ramienia centrali Polskiego Radja dyrektorowie: Heller i Modrzecki, którzy przybyli do Wilna w związku z projektowaniem uruchomieniem nowej 16 kilowatowej radiostacji nadawczej.

Dowiadujemy się, że budowa nowej radiostacji ma być rozpoczęta w najbliższych tygodniach.

Krwawe starcia na pograniczu

Wilno, 2. 4. Z pogranicza donoszą, że na odcinku Mołodeczno-Wilejka doszło do krwawych starć z kilku oddziałami straży pogranicznej sowieckiej na tle terroru.

Do zbuntowanych załóg wezwano oddziały G. P. U., które usiłowały rozbroić walczących, jednak akcja ta nie udała się, gdyż oddziały G. P. U. zbuntowani przyjęli gęstym ogniem z karabinów maszynowych, a następnie zbiegli ukrywając się w okolicznych lasach.

Nowiny sportowe

PING-PONG. Rozgrywki ping-pongowe o mistrzostwo S. M. P. wykazały do dnia 3. IV. 1930 najlepszą ilość punktów. 1 Wachowiak gier 5 punktów 9, 2 Wojnecki J. 5 g. p. 8, 3 Przeracki g. 3 p. 6, 4 Walczewski g. 4 p. 5, 5 Seyfried Fr. g. 3 p. 4, 6 Saja g. 3 p. 4, 7 Korek g. 2 p. 4, 8 Pijanowski g. 6 p. 3, 9 Piasecki g. 2 p. 2, 10 Głowiński g. 2 p. 2, 11 Bury g. 3 p. 2, 12

Listy z Warszawskiego

I. (W odpowiedzi).

— Od gazety ma pan pismo — oznajmił mi uradowany woźny, podając list z redakcji „Głosu”. — Przeczytawszy go z wielką pieczołowitością schowałem do kieszonki na piersiach (blisko serca) — jak to czynię z liścikami od „lubej”... i zapomniałem o nim...

Kiedy pierwsze promyki wiosennego słońca ożyły ziemię... (i do serca wlały zarazem orzeźwiający płomień) — przeprowadziłem kolekcję garniturów, w trakcie czego odnalazłem zaginiony list... Takie oto jego losy...

Czytam go pwtórnie i odpisuję... Pozdrowienie mi redakcja zasyła?! Wzajemnie, wzajemnie! Zasyłał tysiące lekkich i ciężkich uzdrowień od wszelkich chorób wewnętrznych, skórnych, katarowych, gorączkowych etc... Pardon! Zapomniałem jeszcze zasyłać uzdrowienie chorób suchotniczych. To najważniejsze! Diś wszyscy chorują na suchoty. Ja np. mam dziesiątki takiej choroby: suchoty kieszonkowe, portfelowe, płucne (ale o tych nikt mi nie chce wierzyć)...

...Per dios! I pytania redakcja mi stawia... Żeby kto był u mnie musiałbym się rumienić... Zdobędę się na odwagę... Zażyję proszku na zimnicę i na bledosć cery i odpiszę na nie w szeregu następnych listów.

Przedewszystkiem pragnę rozwiązać zagadkę i wyświetlić opinie poznańczyków również i poznaniaków w świetle warszawian...

Poznańczycy powinni być dumni, że są bardzo wysoko cenieni... W oczach naszych (mami na myśli warszawian — skąd piszę) typ poznańczyka przedstawia się bardzo dodatnio...

Pięciolecie istnienia K. S. „Nielba”

W miesiącu kwietniu rb. przypada 5-lecie istnienia miejscowego Klubu Sportowego „Nielba”, który uroczystość tą obchodzić będzie w niedzielę, dnia 27 kwietnia br.

Program uroczystości podamy później, zaznaczamy tylko, że w dzień ten odbędzie się również powiatowy bieg kolarski, którego protektorat przyjął p. Starosta Dr. Rościszewski. W dzień ten będziemy świadkami bardzo interesujących zawodów kolarskich. Staną do nich wszystkie towarzystwa oraz miłośnicy kolarstwa całego powiatu. Już dziś zaznaczyć możemy, iż impreza ta uda się nadzwyczajnie. Pozwolimy sobie przy tej okazji wetknąć nasz nos tam, gdzieś jeszcze nie dali grosza, i z góry ocenić co będzie i jak będzie.

Przedewszystkiem udział swój przyrzekli miejscowi asi kolarstwa, Zarząd Klubu wyznaczył kilka cennych nagród oraz listy pamiątkowe, Komisja sportowa czyni starania, by kierowanie samego biegu było beznaganne, zaś my ze swej strony życzymy wszystkim zawodnikom zwycięstwa pierwszej nagrody przechodniej — puchar. Również w dzień ten rozegrają piłkarze mecz, który niewątpliwie ściągnie wszystkich miłośników sportu na stadion. Poniżej podajemy regulamin biegu kolarskiego, w którym wyszczególnione są wszelkie dane, z którymi każdy zawodnik, chcący brać udział w biegu, zaznajomić się musi.

* REGULAMIN *

Pow. biegu kolarskiego K. S. „Nielba” z okazji 5-lecia istnienia Klubu, pod protektoratem pana Starosty Dr. Rościszewskiego.

§ 1. W biegu 5-lecia mogą brać udział wszyscy miłośnicy i amatorzy kolarstwa, stowarzyszeni jak i niestowarzyszeni, zamieszkali w powiecie wawrońskim.

§ 2. Bieg odbędzie się w niedzielę, dnia 27 kwietnia br. o godz. 14.30. Start i meta na Stadionie powiatowym w Wągrowcu. (Termin ten może być przesunięty z powodu niepogody).

§ 3. Trasa w całej swej długości nie może przekraczać 50 klm. Tegoroczna trasa przebiega: Wągrowiec—Wiatrowo—Przysieka—Roszkowo—Skoki (Rynek) — Popowo-kościelne — Ruda-koźlanka — Łaziska — Wągrowiec. Trasa jest bez przeszkód.

§ 4. Zgłoszenia przyjmuje sekretarz Klubu dh. Gomolewski ul. Kolejowa, do dnia 21. 4. włącznie. Zgłoszenie winno być piśmienne i zawierać imię i nazwisko, stowarzyszenie do którego należy, datę urodzenia, oraz miejsce zamieszkania.

§ 5. Zgłaszający się wpłaca wpisowe w wysokości 3 złotych i otrzymuje legitymację z bieżącą liczbą zgłoszenia, która jest równocześnie numerem biegacza.

§ 6. W razie wypadku lub uszkodzenia części roweru wolno zawodnikowi część uszkodzoną wymienić lub naprawić. Również wolno w czasie biegu przyjmować żywność i środki ożywiające.

§ 7. Nad tegorocznym biegiem 5-lecia objął protektorat p. Starosta Dr. Rościszewski.

§ 8. Nagrody tegoroczne stanowią: 1) I. m. nagroda przechodnia (puchar), 2) nagroda na II. m. i 3) nagroda na III. m. (przedmioty wartościowe), 4) listy pamiątkowe na dalsze 7-dem miejsc (dyplomy).

Komisja sportowa.

Kozłowski g. 3 p. 2, 13 Widziński g. 3 p. 2, 14 Grabarek g. 1 p. 1.

Dalsze rozgrywki w sobotę 5 bm. o godz. 7 wiecz.

Kier.

We wstępnym liście wyrażam się ogólnikowo. W kółku tut. inteligencji usłyszałem zdanie: Ze warszawiak dobry inicjator; poznańczyk znakomity — wykonawca, pracownik; — krakowianin najlepszy — popsuj! —

W niższych warstwach poznańskie jest identyfikowane z Pomorzem. Wszystkich nie tutejszych określa jedną nazwą: „Pomorzaki”...

Gdy jednego razu w zagrodowej rodzinie mówiłem o poznańskim, spotkałem się ze strony samego właściciela — człowieka, który przeszedł świat i ludzi — z zapytaniem: — Czy to są „Niemcy”. —

Z wad jakie wytykają wam są błędy wymawiania, i przepisy kulinarne — kuchnia, potrawy poznańskie nie przypadają im do smaku... Z wielkim podziwem wspominają o ucztach Bacchusowych — bez zakąsek...

Poznanianki nie są wcale piękne... Pozostała w nich jeszcze ta flegmatyczność i oziębałość pogromańska — krak im kobiecości — coś takiego co umie porwać — tak wyraża się smukła, elastyczna i czarująca warszawianka...

Przysłowiową jest mało mówność Poznańczyków... Bronięm się zaciekle — popierając tezę „dobrego wykonawcy” — w gronie warszawianek — wywyższając wartość otwórczą pracowniczą — porównując go z realistą — amerykańczykiem — podkopując nicosć bezsensownej gadaniny...

— Poznańczyk mało mówi dużo czyni! — zakończyłem moje wywody sporne — z koleżanką pełną o szalenie rozwiniętych i precezyjnych narządach pyszczkowych...

Owszem, zgadzam się z tem, — ale pan stanowi wyjątek — kontrastu — dokończyła... St. Ch.

Komunikat

Klubu Sportowego „Nielba”.

W sobotę, dnia 5 kwietnia br. odbędzie się zebranie sekcji kolarskiej o godz. 7.30 wieczorem w Nowej Strzelnicy. Ze względu na odbyć się mający bieg kolarski, przybycie wszystkich członków konieczne.

Cwiczenia sekcji lekkoatletycznej (ćwiczenia praktyczne) w niedzielę, dnia 6 kwietnia r. b. o godz. 8 rano w Nowej Strzelnicy. Przybycie wszystkich członków sekcji konieczne.

W niedzielę, dn. 6. 4. 1930 r. zebranie sekcji gier ruchowych i sekcji piłki nożnej w Nowej Strzelnicy o 5.30 (po meczu).

Z powodu bardzo ważnych spraw, obecność wszystkich członków zainteresowanych konieczna. Zarząd.

KRONIKA

KALENDARZYK

Niedziela, 6 kwietnia. Wilhelma
Wschód słońca godz. 5.26. Zachód słońca godzina 18.40
Wschód księżyca godz. 9.21 Zachód księżyca godz. 2.41
Poniedziałek, 7 kwietnia. Epifaniasz b. m.
Wschód słońca godz. 5.24 Zachód słońca godzina 18.42
Wschód księżyca godz. 10.41 Zachód księżyca godz. 3.28

Jarmark. Jarmark na konie i bydło w naszym mieście odbędzie się w czwartek, dnia 10 bm.

Zebranie konstytucyjne Z. O. K. Z. W poniedziałek, dnia 7-go kwietnia b. r. o godz. 7^{1/2} wieczorem odbędzie się w Wągrowcu w lokalu p. Rossy (Nowa Strzelnica) ul. Kościuszki zebranie konstytucyjne celem założenia miejscowego Koła Związku Obrony Kresów Zachodnich.

O jak najliczniejsze przybycie przynależących już członków oraz Szanownego P. T. Obywatelstwa uprasza Zarząd Powiatowy ZOKZ.

Kursy przysposobienia wojskowego kobiet w Wągrowcu. W lecie rb. odbędzie się w mieście naszym obozy kobiece, a mianowicie: kurs nauczycielski (sportowy i ogólny), kurs dla naucz. szkół powsz. oraz treningowy obóz lekkoatletyczny i gier.

Agonja Jerolimy. Na ekranie Kina „Metropolis” ukaże się dziś w sobotę i jutro w niedzielę film p. t. „AGONJA JEROZOLIMY” czyli „Chrystus zwyciężył”. Film ten ze względu na treść religijną zyskał nawet pochwałę i uznanie Kurji Arcybiskupiej w Poznaniu. Film ten powinien zobaczyć każdy, duży czy mały, biedny czy bogaty, wierzący czy niewierzący. A więc dziś i jutro spieszy każdy do Kina „Metropolis”.

Początek seansów w sobotę o godz. 5-tej dla młodzieży szkolnej po 50 gr, i o godz. 8; w niedzielę o godz. 3-ciej, 5-tej i 8-mej.

Ciekawe rozgrywki piłki nożnej. W przyszłą niedzielę na boisku P.W. i W.F. odbędzie się zawody w piłkę nożną pomiędzy K. S. „Nielba” a K. S. „Concordia” z Murowanej Gośliny o godzinie 3^{1/2} po poł. Sam mecz powyższych drużyn budzi zrozumiałe zaciekanie, gdyż goście przedstawiają ostry typ drużyny c) klasowej P.Z.P.N. Ubiegłego roku wynik meczu był 3:1 na korzyść gości i tuszymy nadzieję, że „Nielbiarze” dołożą wszystkich starań, by z meczu niedzielnego wyjść zwycięsko broniąc barw klubu i miasta.

Powyższy mecz poprzedzi przedmecz drużyn miejsc. K. S. „Orzeł” (Semin.) contra K. S. Gimn. Czarnków o godz. 2 po południu.

Nowe rozporządzenia. „Monitor Polski” 76, zawiera m. in.: 1) rozporządzenie dotyczące przekazania starostom grodzkim w miastach: Bydgoszczy, Gnieźnie, Grudziądzu, Inowrocławiu i Toruniu czynności miejscowej władzy policyjnej w sprawach prasowych; 2) o poborze rekruta 1930 r.; 3) w sprawie wycofania z obiegu pięciolotowych biletów państwowych i 4) ruch służbowy w Min. Spraw Zagranicznych.

Nasz prima aprilis! Zapowiedziane na wtorek przedstawienie „Bitwa pod Racławicami” na scenie otwartej na miejscowym stadionie nie odbyło się, ponieważ wymieniony przez nas Teatr w Poznaniu wcale nie istnieje, a był to tylko kawał prima aprilisowy. Zwiedzonych miłośników teatru przepraszamy za urządzony kawał — i radzimy w przyszłości zwracać baczną uwagę na podobne wiadomości.

Samowystarczalność w szkolnictwie. Ministerstwo wyznań religijnych i oświecenia publicznego wydało okólnik do kuratorów okręgów szkolnych, zakazujący nabywania tych zagranicznych pomocy szkolnych, które wyrabiane są w fabrykach krajowych.

Ministerstwo powiadomiło równocześnie kuratorja, że ma zamiar wydać w najbliższym czasie szereg popularnych książek dla młodzieży, traktujących o gospodarce krajowej i ekonomji. Akcją propagandową wyrobów krajowych ma być objęte całe szkolnictwo na terenie Rzplitej.

Pięciolotowe bilety państwowe z datą 25-go października 1926 r. tracą moc prawnego środka płatniczego z dniem 30 czerwca 1930 r. Poczynając od dnia 1 lipca 1930 r. do dnia 30 czerwca 1932, bilety powyższe będą wymieniane oraz

przyjmowane przy uiszczaniu wszelkich należności w Centralnej Kasie Państwowej, kasach skarbowych oraz oddziałach Banku Polskiego. Po dniu 30 czerwca 1932 r. obowiązek wymiany tych biletów ustaje.

Koło Przyjaciół Harcerstwa. Zebranie organizacyjne odbędzie się w poniedziałek, dnia 7 kwietnia br. o godz. 18,30 w auli Gimnazjum Męskiego, na które Szanowne Obywatelstwo Wągrowca i okolicy uprzejmie zaprasza Komitet Organizacyjny: dr. J. Bajerlein — dyr. Sem., prof. Bork, dyr. Kozubowski — dyr. Gimn. Żeńsk., dyr. Schlingler — dyr. Gimn. Męsk., rektor Zamorski — kier. Szkoły Powszechnej.

Zniżka kolejowa dla młodzieży szkolnej. Kolejowe kasy biletowe posiadają wydany przez Min. Komunikacji wykaz szkół, którym uczniom i uczennicom przysługują ulgi taryfowe. Wykaz ten służy do stwierdzenia, czy uczniom przedstawiającym zaświadczenia szkolne, przysługuje prawo do korzystania ze zniżki, lub nie. Celem uniknięcia nieporozumień przy nabywaniu biletów ulgowych podaje się do wiadomości, że jeżeli nazwa szkoły uwidoczniła na zaświadczeniu (stemplu) nie odpowiada ściśle nazwie w omawianym w wykazie, to właściciel zaświadczenia ulgi otrzymać nie może, a w razie otrzymania biletu ulgowego z powodu przeoczenia kasjera, narażony jest w podróży na dodatkowe opłaty.

RUCH TOWARZYSKI

Zebranie Kółka Włościanek w Wągrowcu odbędzie się w niedzielę, dnia 6 kwietnia r. b. zaraz po nabożeństwie w Konsumie Urzędniczym przy ul. Klasztornej.

O liczny udział w zebraniu prosi Zarząd.

Baczność Inwalidzi Cywilni! Nadzwyczajne walne zebranie Związku Inwalidów Cywilnych, wdów, sierot i starców, odbędzie się w Wągrowcu w niedzielę, dnia 6 kwietnia 1930 r. o godz. 1 po nabożeństwie, w lokalu p. Grabarza, przy ul. Poznańskiej nr. 24.

Na porządku obrad nader ważne sprawy, przybycie wszystkich członków na powyższe zebranie jest konieczne.

O liczny udział w zebraniu prosi Zarząd.

Gotów! Zbiórka wszystkich członków Stow. Młodz. Polskiej w niedzielę, dnia 6 bm. o godz.

13,30 w „Ognisku” przy ul. Gnieźnieńskiej, w celu przeprowadzenia wstępnych ćwiczeń na zlot okręgowy w Rogoźnie odbyć się mający w dniu 22 czerwca br.

Uprasza się wszystkich członków, jak również tych wszystkich, którzy zamierzają wstąpić w szeregi S. M. P. o gremjalne i punktualne przybycie, ażeby nie utrudniać przez to w przeprowadzaniu tych ważnych ćwiczeń.

Zarząd.

Zjednoczone Tow. Przemysłowe. W poniedziałek, dnia 7 bm. wieczorem o godz. 7,30 odbędzie się zebranie w sali p. Wierzejewskiej.

O liczny udział prosi

Zarząd.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Delegacja kupców inwalidów u prezesa Izby Skarbowej w Łodzi. W tych dniach prezes izby skarbowej łódzkiej p. Kucharski przyjął delegację uprzywilejowanych kupców inwalidów branży winno-wódczanej z prezesem związku inwalidów Rzeczypospolitej p. Wielozierskim na czele. Delegaci przedstawili p. prezesowi Kucharskiemu sprawę rozpatrzenia odwołań przez komisję szacunkowo-odwoławczą i prosili o prowadzenie odpowiedniej polityki w stosunku do przedsiębiorców inwalidów, zainteresowanie się ich stanem materialnym oraz stosunkiem do kupców inwalidów władz skarbowych. Prezes izby skarbowej przyrzekł delegację potraktować tę sprawę jaknajprzychylniej.

Wystawa maszyn i targ we Wrocławiu. Jak się dowiadujemy doroczny tradycyjny targ maszyn odbędzie się we Wrocławiu w okresie 15—18 maja, pomimo protestów zrzeszeń zawodowych. Argument, że zubożałe rolnictwo nie będzie mogło nabywać maszyn, organizatorzy targu odpowiadają twierdzeniem, że po kilku latach przerwy w inwestycjach zużyty inwentarz domaga się odnowienia i dlatego właśnie należy się spodziewać w dziale maszyn rolniczych nader ożywionej frekwencji. Ogólnie niemiecki handel maszynami rolniczymi udzielił swym członkom pozwolenia na wzięcie udziału w targach wrocławskich. Czynniki miarodajne spodziewają się, że związek fabrykantów uczyni to samo, chociażby dla uniknięcia niebezpieczeństwa konkurencji amerykańskiej i innych krajów. Równocześnie z targami maszynowymi odbędzie się we Wrocławiu 26-ta Wystawa Hodowlana, do której dopuszczono

woły, owce, nierogaciznę, kozy drób i króliki. W dniach 21—29 czerwca w związku ze zjazdem cukierników odbędzie się we Wrocławiu Wystawa Cukiernicza, z podziałem na 17 grup.

Odkrycie nowych pokładów kredy w Rosji. W miejscowości Nowo-Gurbiszcz, rejonu lubańskiego, okręgu bobryńskiego odkryte zostały pokłady kredy przez niemieckich inżynierów. Pokłady te są bardzo bogate i ewaluowane na 500 tys. ton.

Obrady przemysłowców drzewnych. W dniu 7 bm. odbędzie się w Warszawie zjazd prezesów organizacji przemysłu drzewnego, wchodzących w skład Rady Naczelnej związków drzewnych. Przedmiotem obrad będą sprawy organizacyjne, dotyczące pewnych zmian strukturalnych jak również zmian personalnych w składzie władz Rady Naczelnej.

Podwyższenie cła od trzody chlewnej w Niemczech. Wobec obniżenia się cen trzody chlewnej w Niemczech cło wwozowe zostało podwyższone do 27 b. m. za 50 kg. żywej wagi.

Jak wiadomo w Niemczech obowiązują cła ruchome między innymi również na trzodę chlewną. Cła te zmieniają się w zależności od cen na rynku wewnętrznym.

WESOŁY KĄCIK

Uprzejma Zosia

Mamusia jedzie ze starszym chłopczykiem i małą córeczką w przepelnionym przedziale kolei. Na stacji wsiada jeszcze kilka osób. Jaś wstaje i ustępuje miejsce pewnej starszej pani, która mu zato dziękuje serdecznie. Pozdrościła mu trzyletnią Zosią, zeskakuje z kolan matki, i zwraca się do pewnego pana: „Płose, niech pan usiadzie!”

Zapał sportowy

— Coś późno przychodzisz dzisiaj z meczu?
— Była taka mgła na boisku, że graliśmy przeszło godzinę, nie wiedząc, że piłki wcale nie było.

Młoda gospośnia

— Mężulku, przyszedł żebak. Czy dać mu co z obiadu?
— Oczywiście, daj jak najwięcej, to na pewno drugi raz już nie przyjdzie.

W koszarach

Porucznik: Na co właściwie mamy wojsko?
Rekrut Zwiebelduft: Ja też tak myślę panie poruczniku.

Bank Ludowy w Sotańczy

Spółdzielnia z nieograniczoną odpowiedzialnością
posiadająca Zastępstwo Banku Polskiego
przyjmuje

wkłady oszczędnościowe
za wypowiedzeniem dziennym i dłuższem
począwszy od 1 zł.

Udziela kredytu krótkoterminowego członkom
Załatwia wszelkie transakcje bankowe
Na drobne oszczędności wydaje skarbonki, karneiki
oszczędnościowe.

105

Lokal bankowy we własnym gmachu przy Rynku.
P. K. O. nr. 201.125. — — — — — Telefon nr. 25.

Moją kancelarię adwokacko-notarialną
w Wągrowcu

przeniosłem z domu Rynek 7

do domu Rynek 12 I piętro

(kamienica p. Tonna).

DR. HENRYK MYŚKOWSKI

adwokat i notariusz.

104

Klemens Baranowski - Skoki

Ślusarnia i warsztat reperacyjny.

Wykonuje wszelkie reperacje maszyn rolniczych,
jak: młocarnie szerokomłotne, pomp, motorów,
***** parników i t. d. *****

—o:—

Dział reperacji rowerów i wirówek.

Wykonanie solidne. Obsługa skora.

149

Ceny bardzo przystępne.

Specjalność: Autogeniczne spawanie i tokarnia.

„Agonja Jerozolimy”

(Chrystus zwyciężył)

ukaze się na ekranie

„KINA METROPOLIS”

w przyszłą sobotę, dnia 5 kwietnia o godz. 5 dla młodzieży szkolnej po 50 gr
i wieczorem o 8-mej
i w niedzielę, dnia 6 kwietnia o godz. 3-ciej, 5-tej i 8-mej.

Akcja cała toczy się na prawdziwym tle Jerozolimy, Góry Oliwnej i Doliny Józefata. Duchowieństwo całego świata chrześcijańskiego wyraża się o tym obrazie z jaknajwiększym uznaniem. Film ten ze względu na treść religijną zyskał nawet pochwałę i uznanie Kurji Arcybiskupiej w Poznaniu. Film ten powinien każdy, duży czy mały, biedny czy bogaty, wierzący czy niewierzący zobaczyć.

Ceny miejsc: 1,00 zł, 1,50 zł, 2,00 zł,

Tapety

Borty

Szablony

w pięknych deseniach

Farby

Pokosty

Lakiery

wielki wybór stale na składzie poleca

DROGERJA POD GWIAZDĄ

Józef Szudziński

Wągrowiec, Poczta 2. Tel. 84.

Zgubiłem

dnia 2. 4. br. płaszcz i spodnie malarskie.

Znalazcę proszę o łaskawe zwrócenie.

Franciszek Kowalski,

107 malarz
Wągrowiec, Bartodziejska 35.

Reklama

**jest dźwignią
handlu!**